

[Time: 2:30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 A Discuss how the concepts of progress and development are related to the Enlightenment period. 15

OR

B What are the indicators of HDI

Q.2 A Explain in brief the theory of underdevelopment 15

OR

B Explain your understanding of exploitation of labour market as discussed by Amin.

Q.3 A Discuss Dr. Ambedkar's View on Development and the alternatives suggested by him. 15

OR

B Examine the key ideas of social capital.

Q.4 A Evaluate the India's policies in the context of centralism and hegemony 15

OR

B Elaborate on development and social justice with regards to caste and tribes in India

Q5 Attempt Any 3 Short notes 15

A Modernization

B Rostow's stages of Development

C Globalization

D Mixed Economy model

*****

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ अ. प्रगती आणि विकासाच्या संकल्पनांचा प्रबोधनकाळाशी कशा संबंधीत आहेत यावर चर्चा करा. १५
किंवा
ब.. मानव विकास निर्देशांकाचे निर्देशक काय आहेत?
- प्र.२ अ. अविकसिततेचा सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब. अमीन चर्चा केल्याप्रमाणे श्रम बाजाराच्या शोषणाविषयीची आपली समज समजावून सांगा.
- प्र.३ अ. डॉ. आंबेडकरांचा विकासाचा दृष्टिकोन आणि त्यांनी सुचविलेल्या पर्यायांची चर्चा करा. १५
किंवा
ब. सामाजिक भांडवलालाच्या मुख्य कल्पनांचे परीक्षण करा.
- प्र.४ अ. केंद्रिकरण आणि वर्चस्वाच्या संदर्भात भारताच्या धोरणांचे मूल्यमापन करा. १५
किंवा
ब. भारतातील जाती आणि जमातीच्या संदर्भात विकास आणि सामाजिक न्याय यावर विस्तृत विश्लेषण करा.
- प्र.५ खालील पैकी कोणत्याही 'तीन' टिपा लिहा १५
अ. आधुनिकीकरण
ब. रोस्टोच्या विकासाचे टप्पे
क. जागतिकीकरण
ड. मिश्र अर्थव्यवस्था मॉडेल

*****